

nog beter in het geheugen lag; wijl immers, gelijk men aannam, de bekeering meestal viel tusschen het vijftiende en het twintigste levensjaar.

Dat dus de „moderne” godsdienstpsychologie zich veelal bedient van termen aan de christelijke religie ontleend, dat zij veelal zich aansluit aan de christelijke ervaring, pleit niet voor haar beginsel. Het is bij haar niet een kwestie van principe geweest, dat zij zoo deed. Zij wil immers van een van te voren aanvaard objectief principe niet weten. Maar het was bij haar de gediensigheid van de praktijk, die haar den dienst bewijst, dat zij, in schijn althans, veelszins dicht bij de christelijke religie staat.

Om het verwijt te ontgaan, dat we de moderne godsdienstpsychologie van meetafaan geen recht doen, herinneren we eraan, dat zij zelve wel den term „objectieve religie” gebruikt. Zoo spreekt Dr R. Müller—Freienfels van „objektive” Religion, — maar zooals hij zelf zegt, bedoelt hij daarmee dan datgene, wat niet allereerst in het subject van den enkeling beseft wordt, maar dat andere, wat eerst tot stand komt, wanneer er een saamleving is. Zoo vallen b.v. mythen, sagen, allerlei vormen van godsvereering, (en in één adem daarmee genoemd, ook) dogmata en tradities onder deze z.g. objectieve religie. Niet omdat er een objectieve zekerheid zou zijn of een voorwerpelijke waarheid a priori zou worden verondersteld, maar wijl het hier gaat om dingen, die voor de voorstelling der menschen bestaan zonder een onmiddellijke ervaring.

Bovendien moeten we niet vergeten, dat ook dán alle deze vormen van objectieve religie nog gelijke waarde hebben. De mythen van de Javanen en de verhalen van de verschijningen Gods in het oude testament, de cultus van de Buddhisten en de eredienst der christenen, de mededeelingen van de Vedas en de dogmata van het christendom, de „stellingen” van Christus en de beweringen van Mohammed — ze zijn alle van gelijke waarde. Tenminste zoolang men bezig is aan zijn onderzoek. Misschien, dat men straks vergelijkenderwijs een waarde-oordeel uitspreekt. Maar dat behoeft allermint gunstig te zijn voor het christendom. En het is dan ook meer dan eens voor het christendom verre van vleidend.

Het zal reeds duidelijk zijn, dat de moderne godsdienstpsychologie de neiging heeft, in de religie te zien een algemeen menschelek verschijnsel van psychischen aard; beleefd in ieder mensch; beleefd op onderscheiden wijze; met meer of minder wanbegrippen; maar dan toch beleefd en ervaren naar eigen karakter.

Onder de belevingen nu, die tengevolge van het aanwezig zijn van het religieus principe in den mensch naar voren komen, is ook de beleving van de „bekeering”. Bij elken godsdienst, bij elken vorm van religie, komt deze bekeering voor. En het is de psychologie van de bekeering er veelal om te doen, te weten te komen, welke nu de typische wetten zijn, waaraan het zieleleven beantwoordt of hoe de ziel reageert in zulk een periode van bekeering. Het werkzaam beginsel in de ziel is hier een soort religieus vermogen, een eigenaardige potentie van de ziel om naar „het religieus” zich te keeren. Hoe werkt nu die eigendommelijke functie? Wat gebeurt er in de ziel bij zulk een ommekeer in het leven? Wat is tot dien ommekeer de aanleiding? Dat zijn de vragen, die de psychologie der bekeering heeft te beantwoorden.

Religie wordt dus zóó ten eenenmale los gemaakt van de openbaring Gods. Het werk des Geestes wordt uitgeschakeld. Bekeering is tenslotte niet anders dan het vinden van zichzelf, — het vinden van het rustpunt in het opgaan in de volkomen natuurlijke kwaliteiten van de eigen religieuse aanvoeling. Zooals de man met de kunstenaarsziel eerst rust vindt, wanneer hij kunst geniet of kunst geeft, zoo is de mensch het religieus wezen, dat religie heeft — en bij zijn bekeering alleen maar omgekeerd wordt om te vinden, wát hij heeft.

Hierin is een grijpen naar een juiste gedachte. Maar toch is er de miskenning van de ware religie. En dus is er wezenlijk de leugen, hoe schoon sommiger uittalingen ook klinken.

J. W.

UIT DE SCHRIFT.

Een gedurig gebed.

Maar van de gemeente werd een gedurig gebed tot God voor hem gedaan.

Handelingen 12:5b.

De Heilige Geest, die op Pinksteren kwam woning maken in de gemeente des Heeren, is de Geest der genade en der gebeden.

Ja... de Geest der gebeden!

De krachtige gebedsdrang, welke het leven van de jonge kerk van Christus omhoog stuwde, was van bovenmenscheleken oorsprong.

Hier was geen trage formulering van vrome volzinnen, samengeregen tot menschelek gebedsnoer.

Hier was de drijfkracht an den Heiligen Geest. Er werd gebeden. Er moest gebeden worden. Er moest in volle spankracht gebeden worden. Er moest gedurig gebeden worden.

Eens — toen Petrus en Johannes, bedreigd door den Joodschen raad, tot de hunnen waren weer-gekeerd, lieven ze eendrachtelijk hunne stem op tot God. En zoo wonderlijk krachtig was toen dat gebed, dat de plaats, in welke ze vergaderd waren, bewogen werd.

En toen Petrus was gevangen gezet, nadat reeds Jacobus was ter dood gebracht, werd een gedurig gebed tot God voor hem gedaan.

Als Petrus straks, midden in den nacht, zich naar het huis van Maria begeeft, zijn daar velen bijeen, des nachts, en ze zijn biddende.

Op dat gedurig gebed doet onze God wonderen. Wat niemand vermoedde, geschiedt.

Een engel des Heeren leidt Petrus uit zijn cel. Ketenen vallen van zijn polsen. De ijzeren poort wordt hem vanzelf geopend.

Op het gedurig gebed der gemeente!

* * *

Wat zijn onze gebeden dan karig en slap! Hoe zelden perst er in de volheid van den Heiligen Geest!

Ja, we hebben nog onze welgekozen bewoordingen. We weten misschien onze gebedsgedachten bij tijden gestyleerden vorm te geven. We blijven er geen oogenblik in steken. Het is alles afgerond en welgepolijst.

En wie met ons bidden, fluisteren soms, dat ons zoo rijke gebedsgaven zijn geschonken.

Ja wel... maar waar is de stuwkracht van den Heiligen Geest?

Werkt Hij in onze gebeden? Zet Hij ons aan het werk in ons gebed?

Dringt Hij ons, perst Hij ons om onzen levensnood den Heere bekend te maken?

Of blijft ons mooie, welgeformuleerde gebed toch innerlijk zoo hol? Komt het toch zoo traag en lui van onze lippen?

En kennen we wel het geheim van het gedurig gebed? Van dien wonderlijken zieleddrang om altijd weer en al krachtiger een zelfden levensnood naar Gods hart te brengen?

Een krachtig gebed des rechtvaardigen vermag veel.

Is ons gebed een krachtig gebed? En is het een krachtig gebed van een rechtvaardige?

Roept het Gods onfermingen wakker?

* * *

Daartoe moeten we in Gods kracht uit ons wegdoen, wat de doorwerking van den Heiligen Geest in onze harten belemmert.

We moeten met ons leven komen in het volle licht van Gods heiligheid en door den Heiligen Geest laten uitbranden wat ons gebedsleven verontreinigen kan.

Want, waar nijd en twistgierigheid is, aldaar is verwarring en alle booze handel.

We moeten ook den diepsten ondergrond van ons hart laten zuiveren door de ontdekkende kracht van den Geest. Laat u mijn tong en mond en 's harten diepste grond toch welbehag'lijk wezen!

Dan zal die Geest der gebeden in ons het krachtige gebed wekken.

Hij zal ons in onze zwakheden te hulp komen. Wij zullen niet weten, wat wij bidden zullen, gelijk het behoort.

Maar dan zal de Geest zelf voor ons bidden met onuitsprekelijke zuchtigen.

En die de harten doorzoekt, weet, welke de meening des Geestes is, dewijl Hij naar God voor de heiligen bidt.

Zoo wordt in ons geboren het gebed, dat niet uit ons is. In onze gebedszwakheid komt de gebedskracht van den Heiligen Geest ons sterken.

We moeten bidden. Het gedurig gebed gaat in ons leven op!

* * *

In den nood, waarin het den Heere heeft be- liefd Zijn kerken in ons vaderland te leiden, leve in ons allen dit gedurig gebed.

We hebben veel gesproken over de vraagstukken, welke ons kerkelijk leven benaauwen. Wellicht te veel!

Ook zal ons wel menigmaal ontbroken hebben de gezindheid der liefde, die den één den ander uitnemender doet achten dan zichzelf.

Er was in onze onderlinge beoordeeling niet zelden een geprikkeldheid, welke tot verbittering heeft kunnen leiden.

We hebben ons allen te schamen. En in den weg der verootmoediging tot onzen God en tot elkander weder te keeren.

Dan zullen we minder discussiëren. We zullen méér bidden.

En in dat gebed zullen we onze gemeenschap met God weder vinden. En onze gemeenschap met elkander.

Toen het leven van Christus' kerk in nood verkeerde, al was die nood van zoo héél anderen aard dan nu, waren er velen in Maria's huis samen- vergaderd, biddende.

Zouden we niet elk voor zich en in onze ge-

meentelijke samenkomsten tezamen de gebeden ver- menigvuldigen?

Niet als de Farizeën, wier woorden vele waren.

Maar als de discipelen, wier gebed krachtig was. Wie weet... als bij Petrus' bevrijding, zoo God ons willen geven de uitredding, haastig, verras- send, verbijsterend! Zóó, dat éér we 't denken kun- nen, ons gebed tot dankzegging wordt!

G. R. K.

KERKELIJK LEVEN.

Synode-Indrukken.

I.

Men zal het onderscheid tusschen deze rubriek en een andere in ons blad, waarin de persversla- gen over de Synode worden opgenomen, wel in het oog willen houden.

Niet van al wat de Synode verriicht, zal in deze kolommen melding worden gemaakt, maar alleen van dat, wat meer bijzondere opmerking verdient.

Natuurlijk zit in deze artikelen een zekere sub- jektieve inslag, want indrukken zijn ten slotte altijd subjektief.

Het spreekt echter van zelf, dat door controle- ring van eigen indrukken er naar gestreefd word een standpunt in te nemen, dat niet tot eenzijdig- heid en partijdigheid in te wraken zin leidt.

En wat er ook op deze Synode gebeure, wij bli- ven onze gewoonte getrouw om de personen, die naar voren zullen treden, als personen in geen enkel opzicht te bekritisieren, al zullen wij mis- schien kritiek moeten oefenen op de meeningen, welke zij voorstaan.

Assen.

Ongetwijfeld is Assen een van onze mooiste pro- vinciesteden.

Rijk begiftigd met een omgeving van natuur- schoon is zij voor menig een, die in het Noorden des lands een arbeidzaam leven leidt, de plaats waar men zijn laatste levensjaren wil doorbre- gen en van zijn pensioen genieten. Men kan het dan het stadje ook dadelijk aanzien. Rustige ren- teniershuizen telt het in verschillende soorten. Mo- derne bouwtraat heeft ook hier veroveringen ge- maakt, zij het ook, dat hierin nog steeds schuch- terheid leidsvrouw is. Of moet ik zeggen, dat het flegmaticke, wat men den Drent ten laste legt, ook in den bouwstijl uitkomt? Of moet de verklar- ring misschien meer in den psychologischen weg gezocht en is het gemis aan het extravagante, het bizarre, het schreeuwende, het stoupe, het fantas- tische in de nieuw gebouwde villa's daaraan te te schrijven, dat zij, die er zich komen vestigen vooral behoefte hebben aan rust en dit ook uit- drukt willen zien in de structuur en het uiterlijk van hun woning? Wat hiervan zij, de plaats zelf reeds treedt de Synode tegemoet als een vriendelijk- verschijning. Toch zien wij haar niet op haar best. De bijnaam van het „Drentsche Haagje” zou iemand kunnen toeschijnen onverdiend te zijn. En wie hier dan ook zoekt een equivalent voor Plein 1812, Binnen- en Buitenhof, Voorhout en de drukke win- kelstraten zal de vergelijking niet bijzonder treu- fend vinden. Maar wie zich een seizoensoverandering levendig kan voorstellen en de plaats gevuld ziet met loge's en pensioengasten en vlak daarbij ont- waart het Asscherbosch, dat met zijn breede lanen en kronkelende paden de menschen, die den zomer in het lóf en in het hart hebben, onder zijn lommet, in zijn speelsche hoekjes en zijn intieme plekjes lokt, ja, die kan den bijnaam van Assen waat- deeren.

't Is echter niet de schuld van Assen, dat zij niet op haar voordeeligt kan uitkomen. De kerk- die met de saamroeping eener Generale Synode belast was, had er, toen zij te Utrecht in 1925 werd aangewezen om dit jaar gastvrouw te zijn, niet op gerekend, dat we in een tijd zouden ko- men, waarin zij haar lieflijke „legering” niet op haar voordeeligt kon doen uitkomen. Wij hebben haar overvallen en mogen haar dan ook wel onze verontschuldigungen aanbieden. Toch mag dadelijk er aan toegevoegd, dat zij het aan niets liet mer- ken, dat zij er niet op voorbereid was. Natuurlijk kon zij het frissche groen niet aan de boom- blazen. Maar met zomersche warmte heeft zij haar gasten ontvangen. Zij had alles tot in de puntjes geregeld. Verreweg het meerendeel der Synodeleden en pracadviseurs vonden ondordak bij de leden van Assen's kerk. Als wij ons niet verteld hebben, hebben er 54 een plaats bij den een of anderen huiselijken haard gevonden. Of zij er het vuur veel zullen zien branden? Synodeleden zijn geen ge- zellige elementen voor een gastheer en gastvrouw, die gaarne hun deugden van herbergzaamheid to- nen. Vooral als de Synode goed op gang is, wor- den zij nog al eens „nachtbrakers” en zit er soms niets anders op, willen zij het heele huis niet op stelten zetten, dat zij in het bezit van een huis- sleutel worden gesteld en beloven 's avonds zon- der geruisch te zullen binnenkomen. Heeft men behalve voor de Synode nog ander werk te ver- richten, gelijk schrijver dezes, dan beklagt men reeds bij voorbaat de familie, die hem tot last krijgt en yoedt maar steeds de heimelijke hoop, dat hij in een goed hotel zal worden uitbesteed. Of de kerk van Assen aan een soort kerkelijke telepathie

heeft gedaan... sissen, kun... ons den die... gen' op te... het net inge... oogenblikken... we even nau... stoem van... de natuur... in mijn new... niet leer, so... het weinige.

Voor vele... ongelegen... gefinge opo... niet om t... ons te lade... ons geldt. M... aan te biede... om in de U... gevalde ont... Wij konden... maken.

Wat wij o... ook slechts... Wie wij er... stemmig van... delikate taak... zoo men in... liever niet... zouden kun... bij naar de g... welke hem... diend. Het w... deze omstar... niemand erg... omheslist wa... hovenal de... zal men moe... ganger in d... Trouwens, M... erkend zal... vitatis. Nat... bij alle geleg... partij kiezen... bij meermal... geval als di... wil leven, o... nen meebidd... te boven de... Gode dankba... van de wa... gadering. In... aanwezigen... de werking... gebeds gebr...

Toen wij... den Zuiders... zittingen zo... ingang van... den geposte... tooverkunste... zaak, dat de... gesteld ware... deden dan o... Zoo vernam... toen de len... hoofddeksel... ratours hem... moeten blijc... van één der... erm geslaag... der praead... ander voorw... het filmappa... het zal her... was, nog v... had gemaak... m gezot en... m den nek... gebracht he... lenbladen...

Hoog neme... jammer, dat... waarover de... manier in d... Dat is ons e... zulke liefhe... later, toen... met het ver... zigner onbesc... te voor hem... af en werde...

P. S. Dan... de Moor, die... commissiever... ernstig onge... matie in te... affreken.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

De sociale betekenis van het Middelbaar Onderwijs.

II.

Wij hebben het vorige artikel over dit onderwerp besloten, door te wijzen op de vele jonge menschen, die via het M. O. geleid worden op een weg, waarvoor zij neiging noch capaciteiten bezitten.

Hiermee werd niet bedoeld op de moeilijkheden die zich dientengevolge tijdens de schooljaren voordoen.

Zeker zijn ook deze niet gering. De groote toevloed van leerlingen heeft dan ook zeer zeker tengevolge een daling van het peil; maar daar willen we het thans niet over hebben.

De oud-leerlingen van het M. O. hebben niet enkel noodig een plaats in de maatschappij, waar zij hun brood kunnen verdienen! Met een goede positie is niet alles in orde!

Hun wacht in het sociale leven een taak van groot gewicht. In 't algemeen kan gezegd worden, dat zij geroepen zijn tot de directe leiding van de massa des volks.

Hun positie wordt naar boven begrensd door hen, die een universitaire vorming ontvingen en naar beneden door wie niet veel verder kwam dan de lagere school. Zóó staat in de technische bedrijven de middelbaar gevormde tusschen den ingenieur en den werkman.

Niet enkel in beroep en bedrijf maar in heel het menscheeljk gemeenschapsleven, behooren zij, die een middelbare vorming genoten, te zijn de directe leiders des volks.

Bij allerlei actie's moeten zij in dorp en stad vooraan staan, om van hun vorming te doen profiteren de massa, die deze ontbeerde.

Dit geldt in zeer bijzondere zin voor de leerlingen van het Christelijk M. O.

Er is een tijd geweest, dat de liberalen van allerlei kleur, het monopolie van meerdere ontwikkeling bezaten. Een ieder, die méér wis dan op de banken der lagere school geleerd werd behoorde tot het „denkend deel der natie“, en dat deel was liberaal.

Dientengevolge was de leiding van het volksleven in liberale handen. Niet enkel de functies, die door de openbare macht werden opgedragen maar alle leidende posities in het sociale leven werden ingenomen door de mannen van links. Nu was hierbij veel onrecht.

Een Bilderdijk kon geen hoogleraar worden en een man van hoogen geestesadel en fijnen wetenschappelijken zin als Groen van Prinsterer werd bij de benoeming van een curator voor de Leidse Universiteit kennelijk gepasseerd.

Maar er was hierbij ook armoele aan onzen kant. Wij stonden met leegte handen. Niet veel ontwikkeling, niet veel wetenschap konden wij bieden.

Als protest tegen het ons aangedane onrecht is toen na lange onderdrukking, door de geringen des volks geofferd voor een eigen hooger- en middelbaar-onderwijs.

Zoo zijn onze middelbare scholen geboren in strijd en lijden als vruchten van offers en geloof en zeer terecht kan ons christelijk volksdeel van de leerlingen vragen, dat ze in allerlei levenskringen vooraan zullen staan in den strijd tegen het ongelooft. In kerk en school, voor zending en evangelisatie, bij de veelzijdige openbaring van den arbeid der christelijke barmhartigheid en den strijd om de sociale gerechtigheid, bij den arbeid onzer jongelings- en meisjes-vereenigingen en den strijd voor de christelijke pers, en nog zooveel meer, is de plaats van de oud-leerlingen der middelbare scholen vooraan.

Ons M. O. vervult een Christelijk-sociale roeping door voor dit werk hare leerlingen kennis, liefde en belangstelling bij te brengen.

Zullen de oud-leerlingen van dit onderwijs voldoen aan de verwachtingen die, gezien de historie, zoo verklaarbaar en terecht zijn, dan moet aan twee voorwaarden worden voldaan.

In de eerste plaats moet de middelbare school bijbrengen geschiktheid en voldoende ontwikkeling om de resultaten van hoogere studie te kunnen verwerken en waardeeren.

En ten tweede moet er zijn liefde en belangstelling voor den rijken veelzijdigen arbeid, die door de kracht van het Christelijk geloof in onze samenleving is verricht.

Zoo komt dus voor „onze“ scholen het accent te liggen op het christelijke, omdat wij voor de toekomst de leiding der middelbaar gevormden niet kunnen ontberen.

Maar de zaak laat zich ook meer in 't algemeen bespreken. En dan mogen zeker, juist in verband met de groote sociale betekenis van het M. O., aan de leerlingen en aan de school hooge eischen gesteld worden.

De leerlingen moeten méér dan de massa des volks wier voorbeeld ze straks zullen zijn, vervuld zijn met lust en liefde tot den arbeid.

Hun plichtsgevoel moet het nu reeds mogelijk maken, dat zij, ook ongecontroleerd, hun arbeid verrichten.

Eigen belang en eigen genot moeten zij reeds thans leeren zien als ondergeschikt aan sociale belangen en het welzijn van de inrichting, groep of plaats, dat aan hun ter behartiging kan worden opgedragen.

Noodig is voor hen kennis van — maar vooral warme belangstelling voor — het sociale leven in zijn bonte verscheidenheid van vormen en uitingen en de school vervult in dezen hare sociale roeping naarmate het gelukt aan de leerlingen deze belangstelling bij te brengen. In meer dan één opzicht wordt ons M. O. bij het vervullen van deze taak gehandicapt.

Allereerst is daar het onderwijs-programma, dat zoo overladen is, dat alle zeilen bijgezet moeten worden om tijdig het eindpunt te bereiken. Een gelukkig verschijnsel is, dat in de laatste jaren enige differentiatie in de H. B. S. gebracht is en wij thans een type hebben, dat meer rekening houdt met de maatschappij.

Maar ook hier is binnen het raam van het programma geen bewegingsvrijheid voor het individu en ook hier zijn het zuiver kenniseischen, die over slagen of niet slagen beslissen en ontbrekt altoos aanraking met het werkelijke leven.

Speciaal voor het Christelijk M. O. is het zware verplichte programma een struikelblok om de leerlingen voor te bereiden voor hun taak als leiders van ons volk.

Een ander bezwaar is gelegen in het gehalte der leerlingen. Zeer veel ouders schijnen zich verplicht te achten om aan hun kinderen middelbaar onderwijs te doen geven, zonder te vragen of deze dat kunnen verwerken.

Zoo zijn ook hier de veel te velen, wier capaciteiten en belangstelling niet van dien aard zijn, dat zij geschikt geacht kunnen worden dit onderwijs te volgen.

Weten zij het al, met alle mogelijke hulpmiddelen, tot het eind-diploma te brengen, dan blijkt later toch, dat alle onderwijs betrekkelijk zonder sporen achter te laten aan hen is voorbijgegaan. Aanleg en bekwaamheden stempelen denzulk tot ondergeschikten en volgelingen en nooit zal eenig onderwijs van hen iets anders maken. In de maatschappij gaat er geen invloed en geen actie van hen uit en het is niet billijk de middelbare school enkel naar zulke resultaten te beoordeelen. Toch is het deze soort van leerlingen (en vergis ik me niet dan is dit een zeer groote groep), die de oorzaak is, dat de betere leerlingen niet verder komen.

De groote sociale betekenis van het M. O. maakt het noodig om te zien naar middelen om deze storende factoren weg te ruimen. Het steeds stijgend aantal leerlingen maakt reeds, afgezien van al het andere, eenige beperking raadzaam.

De capaciteiten van vele leerlingen zijn niet berekend op het programma.

De eischen van het sociale leven, doen, in verband met de plaats, die de leerlingen later moeten innemen, een opzettelijke voorbereiding noodig schijnen. En — laatst maar niet het minst — zal ons christelijk volksdeel, straks niet zeer teleurgesteld worden, dan is noodig, dat ook de school de leerlingen opzettelijk en met zorg voorbereidt voor de taak, die hun in het christelijk gemeenschapsleven wacht.

E. VISSER.

OPVOEDING EN ONDERWIJS.

School en tuchteloosheid.

Op haar Jaarvergadering in Juni 1925, besloot de Tucht-Unie een uitgebreid onderzoek in te stellen naar den omvang der tuchteloosheid in ons land en de middelen te overwegen, die tot verbetering zouden kunnen leiden. 't Spreek vanzelf, dat ook de school ter sprake kwam en Sub-Commissie II kwam met een uitvoerig rapport over School en Tucht. Ik wil daarop dezen keer de aandacht vestigen.

En der middelen, waardoor de school kan helpen, de tuchteloosheid te bestrijden, is al dadelijk de lectuur. Dieren plagen, planten vernielen, ongelukkigen bespotten, zijn bezigheden, die in het leesboek worden afgekeurd en die in de betrokken lessen gewoonlijk hun gerechte straf vinden. Bij de schrijfoorbeelden kan men zulke kiezen, die in korte regels vastleggen, wat betamelijk is in den omgang met planten, dieren en menschen. Waar een schooltuin is, kan men de zorgvuldige verzorging, die planten eischen, al zeer aanschouwelijk maken.

Misschien is de vraag gewettigd, of de school in deze richting niet wat meer kan doen dan tot dusver het geval is. Men heeft wel veel gevraagd naar aangename leesstof, maar was ze ook wel altijd nuttig. Zijn de kwajongensstreken in sommige boeken niet wat al te verdienstelijk voorgesteld, zoodat ze, om het maar zacht te zeggen, wel wat tot navolging prikkelden.

Van veel belang is natuurlijk ook de tucht, die op de school gehandhaafd wordt. Men kan hier zonder twijfel naar twee kanten fouten begaan. De zoetsappige onderwijzer, die maar meegaat en alles toegeeft en de leiding al gauw niet meer in handen heeft, is nog noodlottiger dan de onderwijzer, die de teugels wat al te strak houdt. Bij

heeft gedaan of psychologische intuïtie liet beslissen, kunnen wij niet uitmaken, maar zij heeft ons den dienst bewezen ons onder de „bestedelingen“ op te nemen. In ons „bestedelingshuis“, het net ingerichte Parkhotel, hebben we in vrije oogenblikken tijd om te werken en terwijl we, als we even naar buiten kijken over groene vlakke, den stroom van den trein zien kronkelwolven en heel de natuur ons schijnt te vragen: vindt ge mij in mijn neveljurk niet mooi, is mijn wazigheid niet leer, schrijven we rustig onze mémoires over het weinige, wat we totnogtoe te Assen doorleefden.

De Ure des Gebeds.

Voor vele afgevaardigden komt de Synode zeer ongelegen en betekent het bijwonen ervan geen geringe opoffering. Het is volstrekt onze bedoeling niet om eenigen schijn van verdienstelijkheid op ons te laden, wanneer wij verklaren, dat dit ook ons geldt. Maar om publiek onze verontschuldiging aan te bieden, dat wij te laat in Assen aankwamen om in de Ure des Gebeds en ook in de daarop gevolgde ontmoetingssamenkomst aanwezig te zijn. Wij konden ons niet eer van onzen arbeid losmaken.

Wat wij omtrent den Bidstond meedeelen is dan ook slechts gegrond op indrukken van anderen. Wie wij er ook over spraken, allen waren eenstemmig van oordeel, dat Dr de Moor van zijn delikate taak zich meesterlijk heeft gekweten. Of, zoo men in dit verband het woord „meesterlijk“ liever niet hoort, wat wij tot op zekere hoogte zouden kunnen billijken, kan men ook zeggen, dat hij naar de gave der wijsheid en der voorzichtigheid, welke hem geschonken is, het Woord heeft bediend. Het was voorzeker niet gemakkelijk om in deze omstandigheden een woord te spreken, dat niemand ergernis gaf en dat toch niet slap en onbeslist was. Als men het verslag naleest en bovenal de preek zelf onder de oogen heeft gehad, zal men moeten toestemmen, dat dit aan den voorganger in de Ure des Gebeds is mogen gelukken. Trouwens, Dr de Moor heeft, gelijk door allen erkend zal worden, het zeldzame donum objectivitis. Natuurlijk is dit geen passe-partout, dat hij alle gelegenheden dienst kan doen. Dikwijls is partij kiezen geboden. Dr de Moor kan dat, gelijk hij meermalen bewezen heeft, ook Maar in een geval als dit, waarin ieder, die oprecht voor God wil leven, ook bij verschil van gevoelen moet kunnen meebidden, moet men zich tot op zekere hoogte boven de partijen kunnen opheffen. En wij zijn Gode dankbaar, dat dit is geschied. De majesteit van de waarheid Gods legde beslag op de ver-zadering. In eerbiedige stilte hoorden de talrijke aanwezigen den voorganger aan en werden onder de werking van den Geest in de stemming des gebeds gebracht.

Gekiëkt.

Toen wij Dinsdagmorgen ons naar de kerk aan den Zuidersingel begaven, waar de Synode haar zittingen zou houden, zagen we, hoe vóór den ingang van het kerkgebouw eenige fotografen stonden geposteerd, die met hun apparaten allerlei looverkunsten uitvoerden. Het ligt in den aard der zaak, dat de afgevaardigden er niet bijzonder op gesteld waren om gefilmd te worden. Sommigen deden dan ook pogingen om er aan te ontkomen. Zoo vernamen we, dat een van de Synodeleden, toen de lens op hem werd gericht, dadelijk zijn hoofddekseel voor zijn aangezicht hield. Of de operateurs hem niet te vlug zijn af geweest zal nog moeten blijken. Tenminste heeft het ochtendnummer van één der groote bladen bewezen, dat niet ieder erin geslaagd is de aanvallen te pareeren. Een der praeadviserende leden wilde zich met een ander voorwerp dan zijn hoed „behoeden“ tegen het filmmappaat, maar het heeft niet mogen baten. Het zal hem wel verrassen, dat hij al genomen was, nog vóór zijn arm de opheffende beweging had gemaakt. Zelf hebben we er flink den pas in gezet en ons zooveel mogelijk in de flank en in den nek laten zien, maar hoe wij het er af gebracht hebben, zal wel een der volgende ochtendbladen leeren.

Hoog nemen we zulke dingen niet op. 't Is alleen jammer, dat men daardoor de zeer ernstige zaak, waarover de Synode te oordeelen heeft, op die manier in de sensationele sfeer zoekt te trekken. Dat is ons egnig bezwaar. Voor het overige laten zulke liefhebberijen ons koud. Zelfs hebben wij later, toen een fotograaf ons telkens lastig viel met het verzoek even stil te blijven staan, om zijner onbeschaamdheid wil gedurende een momentje voor hem geposeerd. Toen waren wij van hem af en werden niet langer hinderlijk gevolgd.

Openingswoord.

P. S. Daareven ontvangen wij bericht, dat Dr de Moor, die den geheelen dag een zeer gewichtige commissievergadering heeft geleid, plotseling zeer ernstig ongesteld is geworden. Om nadere informatie in te winnen, moeten we hier ons artikel afbreken.

HEPP.

de geboden vor-

en vele waren. d krachtig was ijding, zou God naastig, verras- 't denken kun ordt.

G. R. K.

n deze rubrie de persversla nomen, wel in

cht, zal in deze it, maar alleen rking verdient. en zekere sub ten slotte altijd

door controlee gestreefd word et tot eenzijdig n zin leidt.

beure, wij bij e personen, de sionen in geen zullen wij mis- de meeningen.

Assen.

ze mooiste pro-

g van natuure n het Noorden eidt, de plaats wil doorbra-

Men kan het n. Rustige re- de soorten. Mo- roveringen ge- steeds schuch- zegen, dat he- ten laste legt- moet de verla- ologischen we- travagante, he- nte, het fantas- 's daaraan toe- komen vestiges dit ook nite- en het uiterlike de plaats zelf een vriendelike et op haar best- rje“ zou iemand n. En wie hier- oor Plein 1815, de drukke win-

ijzonder tre- densverandering ats gevuld zie- ak daarbij ont- n breedte lanen die den zome- der zijn lomper- intieme plekje- n Assen waar

Assen, dat z- omen. De kerk- enerale Synode trecht in 1925 vvrouw te zijn- tijd zouden ko- gering“ niet op- en. Wij hebben n ook wel onze ch mag dadelij- niets liet me- was. Natuurlijk an de boomse e heeft zij har- t in de puntje- der Synodeleden bij de leden van- verteld hebben- een of andere- er het vuur ve- t zijn geen ge- r en gastvrou- rzaamheid too- p gang is, wo- en zit er som- mele huis niet it van een hu- 's ayons zou- nen. Heeft men- er werk te ver- a beklagt men- m tot last krige- e hoop, dat hij- besteed. Of de- elijke telepatie